

TÜRK KÜLTÜR VE SİYASİ HAYATINDA NUREDDİN ARDIÇOĞLU (1914-1982)

Yrd. Doç. Dr. Yavuz HAYKIR*

Giriş

Elâzığ-Harput kültür coğrafyasının yetiştirmiş olduğu önemli kültür ve siyaset adamlarından biri Nureddin Ardıçoğlu'dur. Nureddin Ardıçoğlu hem doğduğu şehir olan Elazığ'a ve hemşehrilerine, hem de ülkesine ve ülkesinin insanına büyük bir sevgi ile bağlı vatanperver müslüman-milliyetçi bir fikir, siyaset ve devlet adamıdır. O inandığı fikirleri hayatı boyunca hiç bir şeyden çekinmeden savunmuştur. Sadece fikirler ileri sürmekle bu fikirleri savunmakla kalmamıştır. Muassır medeniyet idealini hep diri tutmuş ülkesi ve memleketi olan Elâzığ'ın bayındır bir hale gelmesi için çaba sarf etmiştir. Elâzığ ve Harput çevresine büyük hizmetlerde de bulunmuştur. Hayatı inandığı fikirler ve ülkesinin daha iyi bir yerde olması için mücadele içinde geçmiştir.

1. Hayatı

Nureddin Ardıçoğlu 1914 (1329) yılında Harput'ta dünyaya gelmiştir.¹ Dedesinin babası Harput Meydan Mahallesinde ikamet eden Hacı Yusuf'un oğlu Bekir efendidir. Dedesi ise Harput'ta ticaretle uğraşan Hasan Efendidir. Babası Nail Bey ise Harput'ta öğretmenlik yapmıştır. Annesi ise Hoğu (Yurtbaşı) köyünden Hoca Ali oğlu Hafız Mehmet efendinin kızı Penbedir.² Aile Harputta *Saraçferozadeler*, *Ferogiller* veya *Ferozadeler* olarak tanınmaktadır.³

İlk ve Orta öğrenimini Harput'ta tamamlamıştır.⁴ Elâzığ İlk Muallim Mektebine kayıt olmuş ancak Elâzığ'daki Muallim Mektebinin kaldırılması üzerine İzmir Muallim Mektebinde eğitimine devam etmiştir. İzmir Muallim Mektebini 1934 yılında başarıyla tamamladıktan sonra öğretmenlik görevine başlamadan, aynı yıl Ankara'da Gazi Eğitim Enstitüsü'nün sınavlarına girmiştir. Yapılan giriş sınavını birincilikle kazanmıştır. Burada tarih bölümünü okumuş ve 1936 yılında eğitimini yine birincilikte bitirmiştir. Yabancı dil olarak Fransızca okuyan Nureddin Ardıçoğlu tarih ilmini geliştirmek için ayrıca Almanca'da öğrenmiştir.⁵

* Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi

¹ Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, Temsilciler Meclisi Tercümei Hal Varakası No:23

² NureddinArdıçoğlu Özel Arşivi,(mektuplar); Ülker Ardıçoğlu ile 20 Nisan 2015 tarihinde yapılan görüşme.

³ Mehmet Koçdemir, "Merhum Ardıçoğlu'nun Ardından", *Turan Gazetesi*, 19 Kasım 1982, Y.53, S.11555, s.1; Ülker Ardıçoğlu ile 20 Nisan 2015 tarihinde yapılan görüşme.

⁴ *Nurhak Gazetesi*, 5 Kasım 1982, Y.11, S.3006, s.1

⁵ Turgut Ardıçoğlu, *NureddinArdıçoğlu'nun Hayatı*, (teksir halinde) s.1.

Ortaokul öğretmeni olarak memuriyet hayatına başlamıştır. İlk öğretmenlik yaptığı yer İzmir'dir. İzmir'de Devrim ve Kabataş ortaokullarında öğretmenlik yaptı. Daha sonra memleketi olan Elâzığ'a tayini çıkmış ve burada Elâzığ Ortaokulu ve yeni açılan Elâzığ Lisesi'nde tarih ve Fransızca öğretmeni olarak görev yapmıştır.⁶

İzmir ve Elâzığ halkevlerinde aktif olarak görev yapmıştır.⁷ Anadolu Gazetesi, Turan Gazetesi, Aramak, Çınaraltı, Kızılelma, Elâzığ Halkevi Dergisi Altan Dergilerinde tarih araştırmaları yayınlanmıştır.⁸

Dönemin Türkçüleriyle irtibat kurmuştur. Türk tarihi ile ilgili bazı konularında tartışmalara girmiştir. Türkçülük fikrinin ırkı değil de kültürel anlamda sürdürülmesini gerekliliği fikrini savunmuştur. Bu tartışmaları yeri geldiğinde mektuplarla yeri geldiğinde ise dergilerde yapmıştır. İzmir'de Kızılelma isimli bir dergi çıkarma teşebbüsü olmuş hatta emniyetten izni bile çıkarılmıştır. Bunun yanında Türkçü görüşlerle hareket eden gizli bir cemiyet kurmuş bunun tüzüğünü hazırlamıştır. Tek üyesi kendisi olan bu örgüt sadece düşünce aşamasında kalmıştır.⁹

Öğretmenlik mesleğini sürdürürken İzmir ve civarının tarihiyle ilgili araştırmalar yapmıştır. Yine Elâzığ'da görev yaparken tarihi araştırmalarına devam etmiştir. Harput Kalesi'nin kitabesi başta olmak üzere civardaki tarihi eserlerin birçoğunun kitabelerini tespit etmiş ve okumuştur. Keban, Palu ve Pertek gibi yerleşim yerlerindeki tarihi eserlerin meydana çıkarılmasında emeği büyük olmuştur.¹⁰

Elâzığ'daki öğretmenlik mesleğini bir süre yaptıktan sonra 1941 yılında öğretmenlik mesleğinden istifa ederek İstanbul'a taşınmış ve gazeteciliğe başlamıştır. İstanbul Hukuk Fakültesi'ne kayıt olmuştur. Tanin Gazetesi'nde dış siyaset makaleleri yazan Nureddin Ardıçoğlu diğer taraftan da Cumhuriyet Gazetesi'nde gece sekreterliği, yazı işleri müdür yardımcılığı gibi görevleri ifa etmiştir. Cumhuriyet Gazetesi'nde yazı işleri müdür muavinliği görevini 4 yıl kadar sürdürmüştür.¹¹ Cumhuriyet Gazetesi'nde haftada bir "*Günün Siyasi Hareketleri*" başlığı altında yazıları yayınlanmıştır.¹²

İstanbul'da hem gazetecilik yapan hem de İstanbul Hukuk Fakültesi'nde son sınıf öğrencisi olarak devam ederken Elâzığ'dan yüksek tahsil için gelen-

⁶ *Turan Gazetesi*, 5 Kasım 1982, Y.53, S.11543, s.1

⁷ Ülker Ardıçoğlu ile 20 Nisan 2015 tarihinde yapılan görüşme.

⁸ Yavuz Haykır, "Elâzığ (Elaziz) Halkevi Dergisi Bibliyografyası", *Türk Dünyası Araştırmaları*, Ocak-Şubat 2007, S.166, s. 228.

⁹ Nureddin Ardıçoğlu *Özel Arşivi*, (mektuplar-belgeler) Yukarda bahsedilen mektuplar tarafımızdan hazırlanan Nureddin Ardıçoğlu ile ilgili kitap çalışmasında geniş olarak yer alacaktır.

¹⁰ T. Ardıçoğlu, *Nureddin Ardıçoğlu'nun Hayatı*, s.1.

¹¹ *Akis Haftalık Aktüalite Mecmuası*, 24 Ağustos 1957, Y.4, X, S.172, s.9.

¹² *Ulus Gazetesi*, 19 Aralık 1948, Y.29, N.9861, s.2

lerle ilgilenen onları bir ağabey gibi koruyup gözeten Nureddin Ardıçoğlu¹³, bazı arkadaşlarıyla birlikte 27 Haziran 1944 tarihinde Elâzığ Lisesinden Yetişenler Cemiyeti'ni kurmuştur.¹⁴ Cemiyetin idare heyeti başkanlığına yapılan seçim sonucunda Nurettin Ardıçoğlu seçilmiştir.¹⁵

Bu cemiyetin en önemli faaliyeti İstanbul'a okumak için gelen Elâzığlı öğrencilerin istifade edeceği talebe yurdu kurma çalışması olmuştur. 10 Ağustos 1944 tarihinde talebe yurdu açılışı yapılmıştır. Elâzığ Lisesinden Yetişenler Cemiyeti tarafından bu yurda 15 Kasım 1944 tarihinde *Uluova Talebe Yurdu* ismi verilmiştir.¹⁶

2. Siyasi Faaliyetleri

1945 yılında itibaren Türkiye'de çok partili hayata geçilmiştir. 1945 çok partili hayata geçiş de ilk kurulan parti, *Milli Kalkınma Partisi* oldu.¹⁷ Nureddin Ardıçoğlu, memur iken sigara kâğıdı imal eden bir fabrika kurarak ticarete atılan ve demiryolları yapımında da müteahhitlik yaparak büyük bir zenginlik elde eden Nuri Demirağ'ın kurduğu partiye girerek siyasete atıldı. Hatta bazı kaynaklar Nuri Demirağ'ın bu partiyi kurmasında Nureddin Ardıçoğlu'nun da etkisinin olduğunu vurgulamaktadırlar.¹⁸

1946'da Milli Kalkınma Partisi'nin sözcüsü olarak görev yaptı. Trakya bölgesindeki parti adına faaliyetlerde bulundu. Bu faaliyetleri, dönemin iktidarı Cumhuriyet Halk Partisi tarafından dikkatle takip edildi. Hakkında raporlar hazırlandı.¹⁹

Parti ile ilgili toplantılarını daha çok köşkünün bahçesinde kuzu çevirerek verdiği için dolayı ismi "*Kuzu Partisi*"ne çıkan Milli Kalkınma Partisi'nde işler istendiği gibi gitmemiş hatta bir süre sonra partiyi kuran Nuri Demirağ partisinden ihraç edilmiştir. Nureddin Ardıçoğlu'nun da kısa bir süre genel idare kurul başkanlığı yaptığı bu parti çok geçmeden siyasi hayattan çekilmiştir.²⁰

Milli Kalkınma Partisi'nde ciddi bir yol alınamayacağını gören Nureddin Ardıçoğlu partiden ayrılmıştır. 1946 yılının son aylarında İsmet İnönü'nün bilgisi dahilinde Cumhuriyet Halk Partisi'nden Nafi Atuf ve Tahsin Banguoğlu tarafından Cumhuriyet Halk Partisi'nde görev alması teklif edilmiştir. Memleketi olan Elâzığ'da bir gazete kurması ve isterse Elâzığ CHP Teşkilat-

¹³ T. Ardıçoğlu, *Nureddin Ardıçoğlu'nun Hayatı*, s.2.

¹⁴ *Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA)*, 490.01.597.65.1.

¹⁵ *Turan Gazetesi*, 31 Temmuz 1944, Y.13, N.1110, s.2

¹⁶ *BCA*, 490.01.597.65.1.

¹⁷ Tarık Zafer Tunaya, *Türkiye'de Siyasi Partiler 1859-1952*(tıpkı Basım), Arba Yayınları, İstanbul 1952, s.639.

¹⁸ *Akis Haftalık Aktüalite Mecmuası*, 29 Haziran 1963, Y.10, C.XXVII, S.470, s.9.

¹⁹ *BCA*, 490.01.597.65.1.

²⁰ *Akis Haftalık Aktüalite Mecmuası*, 29 Haziran 1963, Y.10, C.XXVII, S.470, s.9.

larında yer alması istenmiştir. Nureddin Ardıçoğlu Elâzığ’a gelerek gazetenin çıkarılması için çalışmalara başlamıştır. Cumhuriyet Halk Partisi’nin parasal yardımıyla eski bir matbaacı olan Mehmet Çalıkoğlu ile birlikte bir matbaa kurmuştur.²¹

Gazetenin yayın hayatına gireceği reklam kampanyası ile duyurulmuştur. Yapılan reklam ilanlarında “*Doğu Postası – Halkçı Memleketçi Siyasi Gazete*” başlığının altında gazetenin 15 Nisanda yayın hayatına gireceği haber verilmiştir. Doğu Postası’nda, Nureddin Ardıçoğlu Hurrem Müftügil, Fahri Karakaya, Eyüp Şedele, Ömer Sanaç, Hilmi Soyaslan, Kemal Zeki Gençosman, Fikret Memişoğlu gibi isimlerin yazar kadrosunda yer alacağı duyurulmuştur. Yine Cevat Aydemir (İstanbul), Haki Kişioğlu (Ankara), Hadi Koçdemir, Ahmet Özgür, Şahap Aydemir, Sabahattin Ardıçoğlu gibi isimlerinde gazetede muhabir olarak görev yapacağı belirtilmiştir.²²

Doğu Postası Gazetesi 4 sayfa olarak ilk sayısı 15 Nisan 1947 tarihinde yayınlanmıştır.²³ Künyesinde sahibi Nureddin Ardıçoğlu, yazı işleri müdürü Ömer Sanaç, idare Müdürü Mehmet Çalıkoğlu olarak görülen gazete Elâzığ Örnek Matbaasında basılmıştır. Doğu Postası’nın nüshası 10 kuruş, yıllık aboneliği 10 lira, altı aylığı ise 5 liraydı. Yurtdışı aboneliklerde ise yıllık abonelik 10 dolar, altı aylık abonelik ise 5 dolar olarak belirtilmiştir.²⁴

İlk sayısında Nureddin Ardıçoğlu, gazetenin çıkışı hakkında aşağıda bir kısmını verdiğimiz “*Doğu Postasının Neşir Vazifesi*” başlıklı makalesinde şunları ifade etmiştir:

“Doğu Postasının bu sayı ile uzun olmasını dilediği hayatı başlıyor. Bu memleketin çocuğu olan bir gazeteci ve bir eski matbaacı arkadaş say ve sermayelerini birleştirerek yeniden bir matbaa kurmuşlar ve bu matbaanın imkânlarına dayanarak, memleketlerinin hakikaten muhtaç olduğunu tahmin ettikleri bir organın tesisine koyulmuşlardır. Onların gerek matbaanın ve gerekse gazetenin tesisinde bugün, yani ilk hamlede eriştikleri safha belki tam ve mükemmel değildir. Fakat yine onlar, teşebbüslerinin inkişafı yolunda canla başla çalışarak mümkün olan en kısa müddet zarfında daha mütekâmil bir duruma erişeceklerine ve Doğu Postasını günlük bir gazete haline getireceklerine kanidirler. Bu işte muvaffak olmak için, müteşebbislerin malik oldukları teminat, kendilerinin maddi bir kazançtan çok, münhasıran memleketlerine hizmet hususunda taşıdıkları hüsnüniyet ve bu hüsnüniyet

²¹ BCA, 490.01.1320.381.1.

²² Yavuz Haykır, Handan Haykır, “Elâzığ Basın Tarihi (1883-1960)”, *Tarihten Günümüze Elâzığ Kongresi, 17-19 Kasım 2014 Elâzığ*, C.II, Atatürk Araştırma Merkezi Yay., Ankara, 2015, s.1176. BCA, 490.01.1320.381.1.

²³ *Doğu Postası Gazetesi, 15 Nisan 1947, Y.I, S.1, s.1.*

²⁴ *Doğu Postası Gazetesi, 18 Nisan 1947, Y.I, S.2, s.2.*

*mevcut oldukça memleket halkının asla esirgemeyeceği müzaheret ve alakadır...”*²⁵

Doğu Postası Gazetesi'nin yayın hayatı Elâzığ CHP teşkilatı içerisinde yer alan bazı isimlerin aleyhte faaliyetleri dolayısıyla kesintiye uğramıştır. Nihayetinde ise siyasi maksatlarla yayın hayatına atılan bu gazete Nureddin Ardıçoğlu'nun Elâzığ'dan ayrılmasıyla yayınına son vermiştir.²⁶ Böylece CHP çatısı altında Elâzığ'da faaliyet yapma imkânı bulamamıştır.²⁷

Bu sırada Demokrat Parti faaliyetleri hızlanmış ve tüm Türkiye'de muhalefetin odak noktası haline gelmişti. Ankara'da Demokrat Parti'yi destekleyen *Kuvvet Gazetesi* yayın hayatına başlamış kısa bir süre sonrada bu gazete ismini Kudret olarak değiştirmiştir. Nureddin Ardıçoğlu bazı arkadaşlarının tavsiyesiyle *Kudret Gazetesi*'nde görev yapmıştır.²⁸

Bir süre sonra Demokrat Parti saflarında bir takım anlaşmazlıklar ortaya çıkmış ve bir kısım Demokrat Partililer Mareşal Fevzi Çakmak'ın etrafında toplanmışlardır. Bu durum 1948 yılına kadar devam etmiştir. O yıl Kudret Gazetesi, açıktan açığa Mareşal Fevzi Çakmak'ın tarafını tutmaya başlamıştır. O zamana kadar başyazılar münavele ile Hikmet Bayur ve Fuat Köprülü tarafından yazılmaktaydı. Fuat Köprülü'nün yerine Nurettin Ardıçoğlu geçerek başyazılar yine münavele ile Hikmet Bayur ve Nurettin Ardıçoğlu tarafından yazılmıştır. Demokrat Parti'nin faaliyetlerinden rahatsız olan parti içindeki gruplar Fevzi Çakmak'ın etrafında toplanarak partiden ayrılıp Millet Partisi'ni kurmuşlardır.

Nureddin Ardıçoğlu'da Demokrat Parti'den ayrılarak Millet Partisi kurucuları ile birlikte hareket etmiş ve partinin genel idare kurulu üyeliğine seçilmiştir. Nureddin Ardıçoğlu Kudret Gazetesi'nde başyazarlığa devam etmiş²⁹ ve gazetede “*Meşum Şayialar*” başlığıyla yayınlanan bir yazıda İsmet İnönü'ye hakaret ettiği gerekçesiyle hem kendisi hem de gazete yöneticileri mahkemeye verilmiştir.³⁰

Bu arada 1948 yılında İstanbul Hukuk Fakültesi'nden mezun olmuştur. Bu tarihten sonra avukatlık stajını yaparak avukatlık mesleğini intisap etmiştir. Ankara Barosuna kayıtlı olarak Ankara'da avukatlık bürosu açmıştır. 1949 yılından 1957'ye kadar muhtelif fasılalarla avukatlık mesleğini ifa etmiştir.³¹

²⁵ Nureddin Ardıçoğlu, “Doğu Postasının Neşir Vazifesi” *Doğu Postası Gazetesi*, 15 Nisan 1947, Y.1, S.1, s.1.

²⁶ Y. Haykır, H. Haykır, “Elâzığ Basın Tarihi (1883-1960)”, s.1177.

²⁷ BCA, 490.01.1320.381.1.

²⁸ *Akis Haftalık Aktüalite Mecmuası*, 29 Haziran 1963, Y.10, C.XXVII, S.470, s.9.

²⁹ *Akis Haftalık Aktüalite Mecmuası*, 29 Haziran 1963, Y.10, C.XXVII, S.470, s.9.

³⁰ *Muhalefet Gazetesi*, 22 Ağustos 1948, Y.1, S.1, s.1.

³¹ *Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, Temsilciler Meclisi Tercümei Hal Varakası No:23.*

Ancak avukatlık mesleği gazeteciliğin ve politikanın hareketli hayatına alışmış olan Nureddin Ardıçoğlu'na pek cazip gelmemiştir.³² Bu anlamda avukatlık mesleğini 1957'den itibaren fiilen bırakmıştır.

14 Mayıs 1950 tarihinde yapılan genel seçimlerde Elâzığ'da Millet Partisi'nden ikinci sıra adayı olarak seçime girmiştir.³³ Tabi bu seçimler Demokrat Partinin ezici bir zaferiyle sonuçlanmıştır.

1951 ve 1952 yıllarında Millet Partisi Genel Yürütme Kurulu üyesi olarak görev yapan Nureddin Ardıçoğlu³⁴ bunun yanında Elâzığ'dan genel kongre delegesi olarak da seçilmiştir.³⁵ Ayrıca yine Millet Partisi'nin sözcülüğünü de yapmıştır.

Kudret Gazetesi'nin yayın hayatına son vermesinden sonra Millet partisinin yayın organı olarak 19 Eylül 1952 tarihinde Millet Gazetesi yayın hayatına başlamış³⁶ ve Nureddin Ardıçoğlu'da bu gazete başyazar olarak yazılar yazmaya devam etmiştir.³⁷

Başyazılarında son derece sert makalelerle Demokrat Parti'ye karşı bir muhalefet başlatmıştır. "*Millet Partiliye Açık Mektup*" başlıklı makalesinden dolayı 1953 yılında 8 ay hapis cezasına mahkum oldu ve avukatlık hakkı elinden alındı. Ancak bu Ardıçoğlu'nun politika hayatında karşılaştığı güçlüklerin sonuncusunu teşkil etmedi. Kısa süre sonra Millet Partisi'nin kapatılması davasında hükümete hakaret suçundan bu sefer de 9 ay hapse mahkum oldu.³⁸ 8 Temmuz 1953 Millet Partisi kapatılarak faaliyetleri askıya alındı.³⁹ Ayrıca Millet gazetesi de kapatıldı.⁴⁰

Demokrat Parti'nin muhalefeti susturma yok etme politikası sırasında Nureddin Ardıçoğlu sinmeden mücadele etmiş ve bir anlamda mücadelesi sebebiyle de bu cezaları almıştı. Dönemin basın hayatı takip edilirse bunlar çok net görülecektir. Dönemin önemli bir yayın organı olan Haftalık *Akis Dergisi*, Nureddin Ardıçoğlu'nu kapağına taşıdığı 24 Ağustos 1957 tarihli sayısında, Nureddin Ardıçoğlu'nun yaşadığı zorluklara rağmen inandığı yoldan vazgeçmediğini şu şekilde dile getirmiştir.

"İlk defa 1953 yılında yazdığı bir başyazıdan dolayı mahkum olan Nureddin Ardıçoğlu o günden bu yana hemen hemen peş peşine gelen mahku-

³² *Akis Haftalık Aktüalite Mecmuası*, 29 Haziran 1963, Y.10, C.XXVII, S.470, s.9.

³³ *Turan Gazetesi*, 11 Nisan 1950, Y.19, N.1670, s.1

³⁴ *Turan Gazetesi*, 13 Mayıs 1952, Y.22, N.2288, s.1

³⁵ *Haber Gazetesi*, Y.2, S.262, 3 Mayıs 1951, s.2.

³⁶ *Millet Gazetesi*, 20 Eylül 1952, Y.1, S.1, s.1

³⁷ Nureddin Ardıçoğlu, "Türk ordusu Türk Toprağında", *Millet Gazetesi*, 30 Eylül 1952, Y.1, S.11, s.1-4.

³⁸ *Akis Haftalık Aktüalite Mecmuası*, 29 Haziran 1963, Y.10, C.XXVII, S.470, s.9.

³⁹ *Dünya Gazetesi*, 9 Temmuz 1953, Y.2, S.490, s.1; *Turan Gazetesi*, 9 Temmuz 1953, Y.23, N.2591, s.1

⁴⁰ *Akis Haftalık Aktüalite Mecmuası*, 29 Haziran 1963, Y.10, C.XXVII, S.470, s.9.

miyetlerden hiç baş kaldıramamış ve ancak bundan bir kaç ay önce Bilecik'teki 2 sene 6 aylık sürgün cezasını da ikmal ederek Ankara'ya dönebilmiştir. Şurası muhakkakki Ardıçoğlu için Ankara ve İstanbul'da geçirdiği hapisane hayatı herhangi bir tahsil kadar hatta daha da faydalı olmuştur. Uzun süren mahkumiyetler Ardıçoğlu'nu politika hayatı için her bakımdan pişirmiş ve olgunlaştırmıştır. Yazılarından dolayı uğradığı mahkumiyetler ağır hapsi müstelzim suçlardan olduğundan Anayasa hükümlerine göre milletvekili seçilmek hakkını da kaybetmiş olan Nureddin Ardıçoğlu ilerde politika hayatından hiçbir şey beklemediği halde gene de sadakatle muhalefet vazifesini yapmağa devam etmekte ve inandığım davalar ve memleketimin menfaati için çalışıyorum demektedir.”⁴¹

1953 yılında faaliyetleri durdurulan ve yapılan mahkeme sonucunda 27 Ocak 1954 tarihinde fesh edilmesine karar verilen Millet Partisi'nin⁴² yerine 10 Şubat 1954 tarihinde Cumhuriyetçi Millet Partisi (CMP) kurularak⁴³ aynı gün Kırşehir ve Eskişehir başta olmak üzere illerde teşkilat çalışmaları başlatılmıştır.⁴⁴

22 Nisan 1954 tarihinde ise Fuat Arna'nın sahipliğinde Nureddin Ardıçoğlu'nun başyazar olduğu, Millet Gazetesi tekrar hayatına girmiş ve gazete Cumhuriyetçi Millet Partisi'ni destekleyen bir yayın politikası izlemiştir.⁴⁵

Bu gazetede “Amerikan Dostlarımız” başlıklı makalesi sebebiyle tekrar 7 ay hapis 6 ay Bilecik'te sürgüne mahkûm olmuştur.⁴⁶ 21 Haziran 1956 tarihinde 6 aylık sürgün cezasını çekmek üzere Ankara'dan Bilecik'e gönderilmiştir.⁴⁷ Bundan sonra gazeteciliği bırakarak serbest çalışmaya başlamıştır.⁴⁸ Sürgün bulunduğu Bilecik'te inşaat işlerinde çalışan Nureddin Ardıçoğlu, 1958 yılından itibaren ortak olduğu bir inşaat şirketinde müteahhitlik yapmağa başlamıştır.⁴⁹

Cumhuriyetçi Millet Partisi, 18 Ekim 1958 tarihinde Köylü Partisiyle birleşerek ismi değişerek Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP) olmuştur. Nureddin Ardıçoğlu'da CKMP'nin genel idare kurulunda görev almıştır.⁵⁰

Nureddin Ardıçoğlu, 27 Mayıs 1960 İhtilali'nden sonra kurulan Kurucu Meclis'e CKMP kontenjanından 27 Aralık 1960 tarihinde yapılan seçimle 56 oy

⁴¹ Akis Haftalık Aktüalite Mecmuası, 24 Ağustos 1957, Y.4, X, S.172, s.9.

⁴² Yeni Sabah Gazetesi, 28 Ocak 1954, Y.16, N.5348, s.1

⁴³ Hürriyet Gazetesi, 11 Şubat 1954, Y.6, N.2090, s.1

⁴⁴ Yeni Sabah Gazetesi, 11 Şubat 1954, Y.16, N.5361, s.1

⁴⁵ Millet Gazetesi, 21 Nisan 1954, Y.1, S.1, s.1

⁴⁶ Akis Haftalık Aktüalite Mecmuası, 29 Haziran 1963, Y.10, C.XXVII, S.470, s.9.

⁴⁷ Uluova Gazetesi, 21 Haziran 1956, Y.4, S.1034, s.1

⁴⁸ Akis Haftalık Aktüalite Mecmuası, 29 Haziran 1963, Y.10, C.XXVII, S.470, s.9.

⁴⁹ Ülker Ardıçoğlu ile 20 Nisan 2015 tarihinde yapılan görüşme.

⁵⁰ Akis Haftalık Aktüalite Mecmuası, 29 Haziran 1963, Y.10, C.XXVII, S.470, s.9.

alarak seçilmiş ve 6 Ocak 1961’de Kurucu Meclis’te göreve başlamıştır. Yeni yapılacak anayasa için kurulan Anayasa Komisyonu’nda görev almıştır.⁵¹ Anayasa mahkemesinin kurulmasında çift meclisli sistemin oluşturulmasında, seçimlerde nisbi temsilin benimsenmesinde etkin rol oynamıştır.⁵²

15 Ekim 1961 tarihinde yapılan genel milletvekili seçimlerinde CKMP’den birinci sıra adayı olan Nureddin Ardıçoğlu⁵³ partisinin almış olduğu 18610 oyla Elâzığ milletvekili seçilmiştir.⁵⁴

Nureddin Ardıçoğlu hem kurucu mecliste hem de milletvekilliği sırasında ve anayasa komisyonunda itidalli, basiretli bir politika izlemiş ve ülke menfaatleri konusunda birleştirici bir rol oynamıştır.⁵⁵

1961 seçimleri tek partinin iktidar olmasına imkân vermemiş ve Türkiye ilk kez bu dönemde koalisyon hükümetleriyle tanışarak, dört yılda dört koalisyon hükümeti kurulmasına şahit olmuştur. İlk koalisyon hükümetinde Nureddin Ardıçoğlu’nun ismi, Basın-Yayın ve Turizm Bakanlığı için geçmiştir. Fakat parti grubunda sürpriz aday olan Celal Tefvik Karasapan kendisinden daha fazla oy almıştır. Daha sonra değişen kabinde hem kendi partisinin lideri Hasan Dinçer hem de Başbakan İsmet İnönü onun bakan olmasını istemiştir.⁵⁶

17 Haziran 1963 tarihinde Basın-Yayın Turizm (Turizm Tanıtma) Bakanlığı’na atanmıştır.⁵⁷ Nureddin Ardıçoğlu bakanlığın teşkilat kanunu çıkartmış, kısa süren bakanlığı sırasında Türkiye çapında göze çarpacak, takdir toplayacak faaliyetlerde bulunmuştur.⁵⁸

17 Haziran 1963’de bakanlık görevine başlayan Nureddin Ardıçoğlu, koalisyon hükümetinin dağılması üzerine 26 Aralık 1963 tarihinde görevinden ayrılmıştır.⁵⁹

Nureddin Ardıçoğlu partisi CKMP’de görüş ayrılıklarından sonra partisinden istifa ederek 13 Şubat 1964 tarihinde Cumhuriyet Halk Partisi’nde geçmiştir.⁶⁰ Bu geçişte Elâzığ’a daha çok hizmet etmek amacıyla olduğunu vurgulamıştır.⁶¹

⁵¹ *Yeni İstanbul Gazetesi*, 16 Haziran 1963, Y.14, S.4876, s.5.

⁵² T. Ardıçoğlu, *Nureddin Ardıçoğlu’nun Hayatı*, s.2.

⁵³ *Elâzığ Gazetesi*, 6 Kasım 1982, Y.10, S.3458, s.1

⁵⁴ *Uluova Gazetesi*, 18 Ekim 1961, Y.9, S.2661, s.1

⁵⁵ *Akis Haftalık Aktüalite Mecmuası*, 29 Haziran 1963, Y.10, C.XXVII, S.470, s.9.

⁵⁶ *Akis Haftalık Aktüalite Mecmuası*, 29 Haziran 1963, Y.10, C.XXVII, S.470, s.9.

⁵⁷ *Vatan Gazetesi*, 16 Haziran 1963, Y.23, S.6827, s.1.; *Milliyet Gazetesi*, 16 Haziran 1963, Y.14, S.4684, s.1

⁵⁸ T. Ardıçoğlu, *Nureddin Ardıçoğlu’nun Hayatı*, s.3.

⁵⁹ *Turan Gazetesi*, 27 Aralık 1963, Y.34, S.5783, s.1

⁶⁰ *Yeni Harput Gazetesi*, 14 Şubat 1964, Y.), S.2342, s.1

⁶¹ *Turan Gazetesi*, 14 Şubat 1964, Y.34, S.5824, s.1

Nureddin Ardıçoğlu 1965 yılında yapılan milletvekili seçimlerinde CHP'den aday adayı olmuştur.⁶² CHP Genel Sekreteri Kemal Satır'ın 1246 oyuyla birinci geldiği ön seçimde 900 oy alarak ikinci olmuş,⁶³ böylece CHP listesinden ikinci sıra aday olarak seçime katılmıştır. Seçimlerde CHP, Elâzığ'da 31014 oy alarak Kemal Satır ve Nureddin Ardıçoğlu'nu milletvekili olarak meclise göndermiştir.⁶⁴

12 Nisan 1968 tarihinde CHP'den ayrılan Nureddin Ardıçoğlu Adalet Partisi'ne girerek siyasi hayatına devam etmiştir.⁶⁵ Bu dönemde yoğun olarak Elâzığ'la ilgili projelere büyük önem vermiş, mesaisinin hemen hemen tamamını bu yolda harcamıştır. 1969 yılında yapılan milletvekili seçimlerinde aday olmayan Nureddin Ardıçoğlu kendi isteğiyle siyasetten çekilmiştir. Elazığ'a yerleşerek Elâzığ'ın kalkınması gelişmesi için çalışmalarda etkin olarak yer almıştır.

3. Elâzığ'la İlgili Çalışmaları

Bakanlığı döneminde Elâzığ'daki Hazar Gölü sahillerinin Türkiye'de tanıtılması için çalışmalar yaptırmış özellikle Harput'un turizm potansiyelinin meydana çıkarılmasını temin etmiştir.⁶⁶

Bakanlıktan ayrıldıktan hemen sonra Keban Barajı'nın inşası için, önceden yapmış olduğu faaliyetleri hızlandırmış ve bu konuda en ince ayrıntısına kadar incelemelerde bulunarak büyük bir lobi faaliyeti gerçekleştirmiştir.⁶⁷

Barajın yapımı için yaptığı çalışmalar o derece dikkat çekmiştir ki Türk basınındaki bazı yayınlarda "*Barajcı Nureddin*" diye takdim edilmiştir. Bu kıymetli faaliyet çalışmaların Keban Barajı projesinin gerçekleştirilmesinde büyük katkıları olmuştur.⁶⁸

Keban Baraj gölü sahası içerisinde kalan Şeker Fabrikası aksamı sökülerek Tokat'a götürülmek istenmiş, Nureddin Ardıçoğlu bu isteğe şiddetle karşı çıkarak, dönemin iktidarı nezdinde teşebbüslerde bulunmuş fabrikanın bugünkü yerinde kalması sağlanmıştır.⁶⁹

⁶² Uluova Gazetesi, 22 Haziran 1965, Y.13, S.3789, s.1

⁶³ Turan Gazetesi, 30 Ağustos 1965, Y.36, S.6294, s.1

⁶⁴ Turan Gazetesi, 13 Ekim 1965, Y.36, S.6332, s.1

⁶⁵ Adalet Gazetesi, 13 Nisan 1968, Y.6,S.1997,s.1; Tercüman Gazetesi, 13 Nisan 1968,Y.7, S.2331, s.1

⁶⁶ Turan Gazetesi, 16 Temmuz 1963, Y.34, S.5642, s.1; Ülker Ardıçoğlu ile 20 Nisan 2015 tarihinde yapılan görüşme.

⁶⁷ T. Ardıçoğlu, Nureddin Ardıçoğlu'nun Hayatı, s.2.

⁶⁸ Muhsin Parlar, "Barajcı Nureddin", Uluova Gazetesi, 5 Şubat 1963, Y.11, S.3062, s.1

⁶⁹ Ülker Ardıçoğlu ile 20 Nisan 2015 tarihinde yapılan görüşme.

Baraj gölü altında geniş arazinin yani Uluova'nın uzun yıllar Hazar Gölü'nden sulanmasını temin etmiş, Uluova'da açtırılan kanallarla hemen hemen susuz arazi bırakılmamıştır. Böylece Uluova köylüleri bir taraftan arazilerini sulayarak iyi mahsul almışlar, diğer taraftan da istimlak sırasında aslında susuz olan tarlaları için sulu tarla bedeli olarak faydalanmışlardır.⁷⁰

Harput'un tarihi harabeleri vakıflar yoluyla ve devlet yardımı ile onarıma aldırılmış, Keban Baraj gölü altında kalacak olan çok sayıda tarihi eserlerin müzelere aldırılmasını sağlamıştır.

Harput yolunun değiştirilerek asfaltlanmasını, Harput'un tümüyle ağaçlandırılmasını, imar planının yapılmasını, su alınmasını temin etmiştir. Ayrıca Harput bahçelerinin hemen hepsinin evleri önüne kadar yolun gitmesine, Harput'un elektriğe kavuşturulmasına yardımcı olmuştur.

Devletin planlamasına göre Doğu'da bir üniversite kurulması planlanmaktaydı. 1950'lerden itibaren Elâzığ'da bir üniversite kurulması fikri gündeme gelmiş ve döneminde Elâzığlılar büyük bir heyecanla üniversitenin şehirlerinde açılması için yoğun bir çaba sarf etmişlerdir. Fakat dönemin iktidarı Elâzığ yerine Erzurum'u tercih etmiştir. Daha sonraki yıllarda ise Elâzığ'da teknik okul açılmasına karar verilmiş ve bu yönde çalışmalar yapılmıştır. Teknik okulun açılmasında da Nureddin Ardıçoğlu'nun yoğun çalışmalar yaptığını görmekteyiz. Hatta yine teknik okulun Erzurum'a gideceği söylentileri ortaya çıkmıştır. Elâzığ'da sivil toplum örgütleri ve özellikle de Nureddin Ardıçoğlu'nun çabaları ve siyasi baskısı teknik Okulun Elâzığ'da açılmasına imkân sağlamıştır.⁷¹

2 Nisan 1965'de Nureddin Ardıçoğlu, 25 arkadaşıyla birlikte Elâzığ'da Fırat Üniversitesi adı altında bir üniversitenin kurulması hakkında bir kanun tasarısı vermiş⁷² fakat milletvekili seçimlerine gidilmesi nedeniyle mecliste görüşülemez.⁷³ Bununla birlikte Elâzığ'da Ankara Üniversitesi'ne bağlı olarak bir Veteriner Fakültesi açılması yönünde çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda da Nureddin Ardıçoğlu ön saflarda yer almıştır. Veteriner Fakültesi açılmış ve nihayetinde 1975 yılında Fırat Üniversitesi kurulmuştur.⁷⁴

Elâzığ'ın ve bölgenin yeraltı ve yerüstü servetlerinin envanterini yapmış, bir taraftan da bu servetleri değerlendirmek, diğer yandan Keban Baraj sahası için şahıslara devletçe ödenen istimlak bedellerinin yerinde kullanılabilmesini sağlamak için Keban Holding'in kurulmasına ön ayak olmuştur. Uzun süre de Keban Holding'in idare kurul başkanlığını yapmıştır. Dönemin iktidarlarını ve devlet planlama teşkilatını yönlendirerek bir anlamda baskı uygulayarak

⁷⁰ T. Ardıçoğlu, *Nureddin Ardıçoğlu'nun Hayatı*, s.3.

⁷¹ T. Ardıçoğlu, *Nureddin Ardıçoğlu'nun Hayatı*, s.4.

⁷² *Elâzığ Gazetesi*, 3 Nisan 1965, Y.15, S.4549, s.1

⁷³ Kerim Sunguroğlu, *Harput ve Elazığ'da Yükseköğretim*, Elazığ Kültür Tanıtma Vakfı Yayınları, No.3, Ankara, 1999, s.32.

⁷⁴ Ülker Ardıçoğlu ile 20 Nisan 2015 tarihinde yapılan görüşme.

Elâzığ'a yapılacak yardım ve yatırımlar için çaba sarf etmiştir. Bu çalışmalar sırasında ciddi bir trafik kazası geçirmiş ve sakatlanmıştır. Ama o yine de Elâzığ için hizmete devam etmiştir.⁷⁵

Beton Direk fabrikası, Çelik Demir Döküm Fabrikası, Plastik Boru Fabrikası, Ağın Dericilik fabrikası gibi işletmelerin kurulması ve faaliyete geçmesini sağlamıştır. Ayrıca bunların yanında bir düzine kadar da işletmenin holding bünyesinde açılma planlamasını yapmıştır.⁷⁶

4. Ölümü

Nureddin Ardıçoğlu bu çalışmalar içerisinde iken rahatsızlanmış ve Ankara Yüksek İhtisas Hastanesi'nde tedavisi sürerken 4 Kasım 1982 tarihinde vefat etmiştir.⁷⁷ 5 Kasım 1982 tarihinde cuma günü Elâzığ'da kılınan cenaze namazından sonra büyük bir kalabalık tarafından Sugözü köyündeki aile mezarlığına defnedilmiştir.⁷⁸

5. Eserleri

5. 1. Antakya-İskenderun Etrafındaki Türk Davasının Esasları

Nureddin Ardıç imzasıyla 1937 yılında yayınlanmış bu eserde Antakya - İskenderun havalisinin M.Ö 20 - M.S 7. yüzyıl arasındaki tarihi, etnik yapısı ve kültürü hakkında bilgiler verilmiştir. Hatay Meselesi'nin gündemde olduğu dönemde yazılan bu eser 30 sayfalık bir kitapçık halindedir. Bu eser İstanbul'da basılmıştır.⁷⁹

5. 2. Harput Tarihi

Nureddin Ardıçoğlu, bu eserini 30 yıl süren incelemeler sonucunda kitap haline getirmiştir. Başta Altan Dergisi'nde Harput tarihiyle ilgili makaleleri yayınlanmıştır. Eser kitap olarak basılmadan önce Turan Gazetesi'nde tefrika olarak yayınlanmıştır.⁸⁰ 4 Şubat 1963 tarihinde "Elâzığ-Harput Bölgesi Tarihine Umumi Bir Bakış" başlığıyla yayınlanmaya başlamıştır. Bu tefrika 35 bölüm halinde yayınlanmıştır.⁸¹ 1964 yılında ise Harput Turizm Derneği tarafından "Harput Tarihi" ismiyle bastırılmıştır.⁸² Eserde ilkçağlardan XIX. yüzyıla kadar Harput ve çevresi hakkında bilgiler verilmiştir. Nureddin Ardıçoğlu kitabın önsözünde şunları ifade etmiştir:

⁷⁵ T. Ardıçoğlu, *Nureddin Ardıçoğlu'nun Hayatı*, s.3.

⁷⁶ *Nurhak Gazetesi*, 5 Kasım 1982, Y.11, S.3006, s.4.

⁷⁷ *Elâzığ Gazetesi*, 5 Kasım 1982, Y.13, S.9968, s.1.

⁷⁸ *Elâzığ Gazetesi*, 6 Kasım 1982, Y.33, S.9969, s.1.

⁷⁹ Nureddin Ardıç, *Antakya - İskenderun Etrafındaki Türk Davasının Tarihi Esasları*, İstanbul, 1937, s.1-30.

⁸⁰ *Turan Gazetesi*, 1 Şubat 1963, Y.33, S.5507, s.1

⁸¹ *Turan Gazetesi*, 20 Mart 1963, Y.34, S.11543, s.1

⁸² *Turan Gazetesi*, 4 Aralık 1964, Y.35, S.6072, s.1

“Sevgili memleketim Harput’un mazisi beni çocukluğumdan beri alakadar etmiştir. Şu satırları yazdığım zamana kadar geçen 30 yıl içinde ve fırsat buldukça, Harput ve muntıkasının tarihi hayatına dair her devirde ve her dilde neler yazılmış ise toplamağa çalıştım. Tarihi eser ve abideler ile kendime göre meşgul oldum. Bunlar benim için hayatın en tatlı meşgalesini teşkil eylemiştir. Bu mevzua dair muhtelif gazete ve mecmualarda zaman zaman birçok makaleler neşrettim ise de, henüz bir kitap haline yayınlamak fırsatı hasıl olmamıştır. Hazırladığım bu risale de geçen yıl “Turan” Gazetesi’nde yayınlanmıştır. Şimdi “Harput Turizm Derneği’nin himmetiyle kitap haline gelmiş bulunuyor. İnşallah esas büyük kitabı da bastıracağımı ümit ediyorum.”⁸³

Harput Tarihi kitabı, Elâzığ’da yayın hayatını sürdüren Yeni Harput Gazetesi’nde de 1966 yılında da tefrika halinde yayınlanmıştır.⁸⁴

Harput Tarihi eserinin daha sonra 1997 yılında Elâzığ Eğitim, Sanat, Kültür, Araştırma, Tanıtma ve Hizmet Vakfı Yayınları tarafından ikinci baskısı yapılmıştır.⁸⁵

5. 3. Harput Hükümdarı Balak Gazi

1940’lı yıllarda Turan Gazetesi’nde “*Harput Hükümdarı Balak Gazi*” başlıklı tarihi roman tefrikası yayınlanmıştır.⁸⁶ Fakat bu tarihi roman tefrikasından sonra bu eseri 1946 yılında yazmıştır. Eseri ilk olarak Elâzığ’da yayınladığı Doğu Postası Gazetesi’nde “*Harput Hükümdarı Balak Gazi*” başlığıyla tefrika halinde yayınlamıştır.⁸⁷ Daha sonra Nureddin Ardıçoğlu bu çalışmasını Kudret Gazetesi’nde tarihi romanlar yazar Zuhuri Danışman’a vermiştir. Zuhuri Danışman bu eseri kaynak edinerek⁸⁸ “*Balakgazi Haçlılara Meydan Okuyan Büyük Türk Kahramanının Romanı*” adı ile bir tarihi roman hazırlamış ve bunu Kudret Gazetesinde 1948-49 yıllarında tefrika etmiştir.⁸⁹ Zuhuri Danışman bu tarihi romanı 1957 yılında kitap halinde yayınlamıştır.⁹⁰

⁸³ Nureddin Ardıçoğlu, *Harput Tarihi*, Harput Turizm Derneği Yayınları No.1, Elâzığ, 1964., s.2.

⁸⁴ *Yeni Harput Gazetesi*, 14 Mayıs 1966,

⁸⁵ Nureddin Ardıçoğlu, *Harput Tarihi*, Elâzığ Eğitim, Sanat Kültür, Araştırma, Tanıtma ve Hizmet Vakfı Yayınları No.1, Ankara, 1997., s.3.

⁸⁶ N. Sugözü, “Harput Hükümdarı Balak Gazi”, *Turan Gazetesi*, 3 Temmuz 1940, Y.9, S.735, s.1

⁸⁷ Nureddin Ardıçoğlu, “Harput Hükümdarı Balak Gazi-Tarihi Tefrika No.1” *Doğu Postası Gazetesi*, 15 Nisan 1947, Y.1 S.1, s.2; Nureddin Ardıçoğlu, “Harput Hükümdarı Balak Gazi Tarihi Tefrika No.13” *Doğu Postası Gazetesi*, 6 Haziran 1947, Y.1 S.14, s.2.

⁸⁸ Nureddin Ardıçoğlu, *Harput Hükümdarı Balak Gazi*, Günışığı Yayınları, No.1, Elâzığ, 2003, s.XI.

⁸⁹ Zuhuri Danışman, “Balak Gazi Haçlılara Meydan Okuyan Büyük Türk Kahramanının Romanı Tefrika No.89”, *Kudret Gazetesi*, 1 Ocak 1949, S.2, N.504, s.2.

⁹⁰ Zuhuri Danışman, *Balak Gazi*, Samim-Sadık Koll. Şirketi Neşriyatı, İstanbul 1957.

Nureddin Ardıçoğlu, 1946 yılında yazdığı ve 1947'de Doğu Postası'nda yarısını yayınladığı bu çalışmasını 1963 yılında ise bu defa Turan Gazetesi'nde tefrika halinde yayınlanmıştır. 30 Mart 1963 tarihinde ilk bölümü yayınlanan⁹¹ eser 25 bölüm halinde tefrika edilmiştir.⁹² Nureddin Ardıçoğlu Harput Hükümdarı Balak Gazi isimli çalışması hakkında Turan Gazetesi'nde şu düşüncelerini dile getirmiştir:

“Anadolu Türk tarihinin çok mühim simalarından biri olan Nureddin Balak Gazi hakkında, her devirde her dilde yazılmış ne varsa hepsini büyük bir zevk ve merakla toplamışumdur. Bunun sonunda da bu kitap meydana gelmiştir.

Bu kitabı okuyanlar inanılmaz hadiselerle ve olağanüstü heyecanlı vakalarla karşılaşacaklardır. Ve belki bir roman zannedeceklerdir. Hayır! Bu kitapta yazılı olan ne varsa hepsi kelimesi kelimesine tarihtir. Ben hiç bir şey katmadan, eski müverrihlerin, kahraman Balak Gazi hakkında yazdıklarının topladım ve bir araya getirdim. 1949 yılında Ankara'da Kudret Gazetesi'ni çıkarttığımız günlerde, bu gazetede tarihi romanlar yazan Zuhuri Danişmana, Balak Gazi'nin o fevkalade maceralar dolu hayatını anlatmış ve bir tarihi roman yazmak üzere, hazırladığım kitabı kendisine vermiştim. Filhakika Zuhuri Danişman da “Balak Gazi” adıyla bir roman hazırladı ve Kudret'te tefrika edildi. Diğer taraftan çok sevgili arkadaşım Fuat Uluç da Balak Gazi'nin bu kitabımızda anlatılan hayatını manzum olarak bir destan halinde hazırlamaktadır. Fakat tekrar edelim ki Turan sütunlarında okuyacağınız kitabımızdaki vakalar, ne bir roman, ne de bir destandır. Tamamen tarihi hakikatlerdir.”⁹³

1966 yılında ise Nureddin Ardıçoğlu'nun Harput Hükümdarı Balak Gazi eseri kitap halinde yayınlanmıştır.⁹⁴ Eserin ikinci baskısı ise 2003 yılında Ülker Ardıçoğlu'nun editörlüğünde Günışığı Gazetesi Yayınları'ndan tekrar basılmıştır.⁹⁵

5.4. Dergiler ve Gazetelerdeki makaleleri

Nureddin Ardıçoğlu, 1935 yılından itibaren dönemin gazete ve mecmualarında tarih, kültür üzerine inceleme yazıları yayınlanmaya başlamıştır. Ulus, Cumhuriyet, Anadolu, Doğu Postası, Turan, Kudret, Millet gazetelerinde daha çok siyasi ve politik makaleleri yer almıştır. Tanrıdağ⁹⁶, Çığır⁹⁷, Çınaraltı⁹⁸,

⁹¹ Nureddin Ardıçoğlu, “Harput Hükümdarı Balak Gazi” *Turan Gazetesi*, 30 Mart 1963, Y33, S.5553, s.2

⁹² Nureddin Ardıçoğlu, “Harput Hükümdarı Balakgazi” *Turan Gazetesi*, 29 Nisan 1963, Y33, S.5578, s.2

⁹³ *Turan Gazetesi*, 29 Mart 1963, Y33, S.5552, s.1-2

⁹⁴ Nureddin, Ardıçoğlu, *Harput Hükümdarı Balak Gazi*, Ankara, 1966.

⁹⁵ Nureddin Ardıçoğlu, *Harput Hükümdarı Balak Gazi*, Günışığı Yayınları, No.1, Elazığ, 2003.

⁹⁶ Nureddin Ardıçoğlu, “Bibliyografi: İran Türkleri” *Tanrıdağ*, C.1, N.12, 1942,

Aramak⁹⁹, Altan¹⁰⁰, Yeni Fırat¹⁰¹ gibi dergilerde tarih ile ilgili makaleleri yayınlanmıştır. Makalelerinde N. Sugözülü¹⁰² Nureddin Sugözülü, Nureddin Ardıç, N. Ardıçoğlu, ve Nureddin Ardıçoğlu imzasını kullanmıştır.

Sonuç

Genç yaşlardan itibaren yazın hayatında yer almış olan Nureddin Ardıçoğlu doğduğu toprakların geçmişine büyük ilgi duymuş ve gençliğinden ölümüne kadar sürekli olarak Elâzığ'ın tarihi ve kültürü ile ilgili araştırma ve çalışmaları sürdürmüştür. Öğretmenlik yaptığı yerlerdeki tarihi eserlere büyük ilgi duymuş onlarla ilgili araştırmalar yapmayı ihmal etmemiştir. Öğretmenlik mesleğinden sonra ise gazeteciliğe başlamıştır. Gazetecilik mesleğini sürdürürken inanmış olduğu değerleri cesurca savunmuş ve bu anlamda da sürekli sıkıntılarla karşılaşmıştır. Bu fikirlerinden dolayı mahkemeler, hapishaneler ve sürgünlerle geçen gençlik yılları yaşamıştır. Fakat inandığı fikirleri savunmaktan asla vazgeçmemiştir. Uzun yıllar, çeşitli gazetelerde başyazar olarak dönemin sosyal, politik ve kültürel meseleleri için makaleler kaleme almıştır. Bu makalelere baktığımızda gelmiş ile gelecek arasında bir köprü kuran, muassır medeniyet seviyesine ulaşan bir büyük Türkiye idealinin yansımasını görmekteyiz.

Politik anlamda girdiği kavgalarda sürekli bu ideali savunmuştur. Nureddin Ardıçoğlu, inandığı bu fikirleri imkan dahilinde de uygulamak için büyük mücadele vermiştir. Milletvekilliği ve kısa sürede olsa yapmış olduğu bakanlığı döneminde çok sevdiği memleketi Elazığ'ın, sosyal ve ekonomik kalkınması için ciddi çalışmalar ortaya koymuştur. Harput'un ihyası için yapmış olduğu faaliyetler bir anlamda bu kadim yerleşim yerindeki tarihi eserlerin yok olmasını engellemiştir.

Keban Barajı'nın yapımında büyük katkıları olmuş ve baraj sonrası ortaya çıkacak olan sosyo-ekonomik gelişmelerin sağlıklı bir şekilde oluşması için ciddi çabalar ortaya koymuştur. Türkiye'de holding kavramının yeni yeni ortaya çıktığı bir dönemde o Anadolu'nun bu küçük şehrinde holding kurarak insanların baraj sonrasında ellerine geçen paraları çar çur etmeyip, hem şehir hem de ülke ekonomisine katma değer olmasına çalışmıştır.

1950'li yıllardan itibaren bölge insanın hayalini süsleyen üniversitenin kurulması için büyük çabaları olmuştur. Bir anlamda politik sahada bunun etkin

⁹⁷ Nureddin Ardıç, "Orta Zamanlarda Ankara" *Çığır*, S.43-44.,1936.

⁹⁸ Nureddin Ardıçoğlu, "Tarihi Türk Irkı ve Muahhar Tahavvülleri" *Çınaraltı*, S.66,1942,

⁹⁹ Nureddin Ardıç, "Divanı Lügat üt Türk'ün Medhali" *Aramak*, S.39, 1939.

¹⁰⁰ Yavuz Haykır, "Elâzığ (Elaziz) Halkevi Yayınları ve Altan Dergisi", *Türk Dünyası Araştırmaları*, Kasım-Aralık 2007, S.171.

¹⁰¹ Handan Haykır, Mehmet Çevik, "Elazığ Dergi Yayıncılığına Bir Örnek: Yeni Fırat Dergisi", *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/4 Spring* s.501.

¹⁰² N. Sugözülü, "Harput Hükümdarı Balak Gazi", *Turan Gazetesi*, 30 Ağustos 1940, Y.9, S.754, s.2

bir yürütücüsü olmuştur. Nihayetinde de bu hayal 1975 yılında Fırat Üniversitesi'nin kurulmasıyla gerçekleşmiştir.

Bir sosyal bilimci olarak son dönem Elâzığ tarihine baktığımız zaman üç isim yıldız gibi parlamaktadır. Bunlar İshak Sunguroğlu, Nurettin Ardıçoğlu ve Fikret Memişoğludur. Bunlar Elâzığ tarihinin kültür ve folkloru konusunda yapmış oldukları çalışmalarla memleketlerine büyük hizmetler vermişlerdir. Yine bu üç şahıs sadece araştırma inceleme yapmakla kalmamış, Elâzığ'ın gelişimi için büyük çaba sarf etmişlerdir.

Ekler

Resim 1: Nureddin Ardıçoğlu'nun Elazığ'da yayınladığı Doğu Postası Gazetesi'nin reklam ilanı

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Birinci sınıf dahiliye
mütehassısı
Dr. Kaya Ali Üstünböke
Elazığ Devlet Hastanesi
dahiliye mütehassısı
Muayenehanesi Birinci Harput
Cad. Sağlık Eczahanesi
karşısında
İç hastalıklar muayene ve
tedavi edilir

DOĞU POSTASI

Birinci Yıl Sayı: 1

İdarehane Adresi: Hükümet
Caddesi No: 8 ELAZIĞ

Salı 15 Nisan 1947

Tren bu yazın
Genc'e varıyorPalu'dan ötede inşaat büyük
bir süratle ilerlemektedir.Doğu Postasının
neşir vazifesi

Doğu Postasının bu sayı ile, uzun olmasın diye-
diği hayatı başlıyor. Bu mem-
leketin coğrafya olan bir gazete-
ci ve bir eski matbaacı ar-
kadaş say ve sermayelerini
birleştirerek yeniden bir mat-
baa kurmuşlar ve bu mat-
baanın imkânlarına dayanarak,
memleketlerinin hakika-
tan muhtaç olduğunu tahmin
ettikleri bir organın tesisine
koyulmuşlardır. Öbürün gerçek
matbaasının ve gerekçe gazete-
nin tesisinde bugün, yani
ilk hamlede eridikleri safha
bütü tam ve mükemmel ce-
gildir. Fakat yine onlar, te-
şebbüslerinin inkısaftı yolun-
da canla başla çalışarak müm-
kûn olan en kısa müddet zar-
fında daha mükemmel bir
duruma ericeceklerine ve Do-
ğu Postasını günlük bir ga-
zete haline getirebilecekleri-
ne kanidirler. Bu işde mu-
vaffak olmak için, müteşeb-
bislerinin malik oldukları ite-
minat, kendilerinin meddi
bir kazançtan çok, müha-
sıran memleketlerine hizmet
hususunda teğadıkları hüsnü-
niyet ve bu hüsnüniyet mev-
cut oldukça memleket halkı-
nın asla esirgemeyeceği mü-
zaheret ve alkâdır.

Burada şunu kuvvetle söy-
lemek lâzımdır ki, bu memle-
kette günlük bir gazete çı-
mak bir bakımdan ağaç yetil-
tirmek gibi nankör ve verim-
siz bir iş değildir. Bu mem-
leket mazisi ile, yetiştiği
Nureddin Ardiçoğlu

— Arkası Sa. 3 Sö. 1'de —

1946 Temmuzundan beri
Palu'ya yolu kabulüne bağ-
lı olan tren, bu yaz Temmuz
veya Ağustos aylarında Gen-
ce kavuşacaktır. Bu hususta
kendisiyle görüşen Tir arka-
daşımıza İhsan Baş Müdürü
Ekrem Demirsan şu izahatı
vermiştir:

« — İnşaat, malzemenin
azlığına ve arazinin sırtal
bulunmasına rağmen süratle
gelişmektedir. Paludan İtba-
ren ray döşemesi bitmiş olan
kısmda bütün yollar kabul
edilmekle beraber nakliyat
yapılmaktadır. Burada, n ele-
me tasarıyoruz. Bu şekilde nak-
liye ücretinden senede 5 — 6
milyon lira tasarruf yapı-
lmaktadır.

— Arkası Sa. 4 Sö. 2'de —

Tarihî Bir Abi-
deyi Kaybedi-
yoruzHarput'taki Ulu Cami ba-
kimsizlikten yıkılmaktadır

Harputta bulunan Ulu Cami
son zamanlara tamamen
bıkmış ve harap bir hale
gelmiştir. Uzun senelerden
beri cemaati bulunmadığından
ne müzzim, ne imanı ve ne
de hademesi esser yoktur.
Kışın yağın karlar bile Ca-
mudan atılmamaktadır. Cami
bir aralık mesken olarak bi-
le kullanılmış ve bu zaman-
da avlusunda ve son cemaat
mahallindeki kemerler arasın-
a kerpiç duvarlar yapılmıştır.

Ulu Cami gibi büyük bir
abidenin bu şekilde bakımsız

— Arkası Sa. 3 Sö. 4'de —

M. Wallace'ın Türki-
ye aleyhinde sözleriEski cumhur başkanı muavininin memleketimiz hak-
kındaki iddiaları Amerika'da nefret uyandırdı

Londra 14 (a.s.) — Ame-
rikan eski cumhur başkanı
muavini Mr. Wallace'ın son
nutkunda Türkiye aleyhin-
deki sözleri, İngiliz mahfil-
lerinde hasırlanarak olarak
yayımlanmaktadır. Wallace
nutkunda «Türkiyenin beirats
bir düşmana karşı büyük bir
ordu tuttuğunu» söylemişti.
Halbuki bütün sebebi Rusya
tarafından Türkiye'ye karşı
girişilmiş olan şirir harbi ve
Kars, Erzurum ve Erzurum
üzerindeki istekleridir. Tür-
kiye tecavüz için değil,

memleketini müdafaa için si-
lah elde beklemektedir.

Romünist ayak takımı

Washington 14 (a.s.) —
Wallace'ın başkanı Truman'ın
Balkan siyaseti hakkındaki heri
sürüşü tenkidler, Türkiye
ve Yunanistan'a yardım hal-
kındaki tasarrufların kıran evvel
gerçekleştirilmesini isteyen
ayyan üyelerinin nefretini
mucip olmuştur. Wallace Ame-
rikada komünist ayak takı-
mının bir sözcüğü telâfili
edilmektedir.

BÜGÜNKÜ
POSTAÇI

BAŞLARKEN

Doğu Postası bu ilk sayısı ile, kendisini aytardın beri
bekleyen okuyucularına ulaştı. Daha doğrusu, bu ha-
disle ile Elazığ yeni bir memleket gazetesine kavuşmuştur.
Elazığ görüldü ve yunak halkının yurt işlerine derin
ilgi göstermek hususundaki hassasiyeti, bu gazetenin ye-
şenmesi için büyük meşe değer bir teminatdır. Yılarca evvel
burada üç gazetenin aynı zamanda çıtığını bu türün ak tu
güveni artıracaktır.

Elazığ büyük içerisinde bulunduğumuz durum sevinçli
o'maktan uzak bulunduğuna göre, Doğu Postası neşir sa-
hasına atılmakla, üzerine ağır ve mesuliyetli bir memleket
varifesi de yüklenmiş bulunuyor demektir. Onun için her
Elazığlının ve Elazığlı sevenlerin yardımına bulunaca-
ğın ummak da hatalı olmaz.

Bize öyle geliyorki, Doğu Postası mahalli derletirmizi
devlet makamlarına ulaştıran ve halkın görüşlerini, istekle-
rini temsil eden bir hüviyet taşıyacak ve bütün Elazığlıla-
rın müsterek bir dilekçesi olacaktır.

Bundan başka İstanbul ve Ankaradaki yüksek tahsil
gençliğimize ve yurdun muhtelif taraflarına yayılmış hem-
terimimize yurt dışındaki Elazığlılara bir memleket mek-
tubunun hasret dindiren, hatıraları tazeyen duygularını da
buradan götürecektir.

Doğu Postasının küçük politikaları girişen ve nihayet
etrafını örseliyen bir miraçtan sakınarak, kendi mahlinin
umumi etkilerinden sıyrılmış kanallarla yürümesini arzulu-
yoruz. Bununla beraber memleketin menfaatlarına aykırı
hareketlere karşı titiz bir tırkçılık ve müsbet hizmet
terfesinde samimi bir okuyucu mevlinde kendisini
vakarile tanıtmamış bileceği de umuyoruz.

YAVUZ F. ŞENEL

Resim 2: Nureddin Ardiçoğlu'nun Elazığ'da yayınladığı Doğu Postası
Gazetesi'nin reklamı alanı

Resim 3: Nureddin Ardıçoğlu'nun yazmış olduğu makale dolayısıyla gözaltına alınmasına dair haber.

Resim 4: Nureddin Ardıçoğlu'nun yazmış olduğu makale dolayısıyla gözaltına alınmasına dair haber.

Resim 5: Nureddin Ardıçoğlu mahkeme salonunda

Resim 6: Nureddin Ardıçoğlu ve dava arkadaşı Fuat Arna'nın cezaevi hatırası.

Resim 7: Nureddin Ardıçoğlu bir seçim çalışması sırasında.

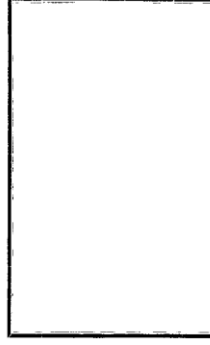
Resim 8: Nureddin Ardıçoğlu'nun son yıllarında çekilmiş bir fotoğrafı.

Resim 9: Nureddin Ardıçoğlu, Elazığ PTT meydanındaki mitingte konuşma yaparken. (1952)

Resim 10: Nureddin Ardıçoğlu, siyasilerle.

Temsilciler
meclisi
23

Temsilcisi olduğu yer	Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi	Evli olup olmadığı ve kaç çocuğu bulunduğ	Evli - Çocuğu
Adı ve soyadı	Nureddin Ardıçoğlu	Memur ise, seçilmeden evvelki son murluğu	/
Babasının ve anasının adı	Nail Penbe	İntibak derecesi ve son maaşını aldığı tarih	/
Doğduğu yer ve tarihi	Elazığ (Harput) 1329	Memur değilse intihaptan evvel son durumu	/
Tahsili	Yüksek	Evvelki devrelerde mebus intihabedilmiş ise devre ve intihap daireleri	/
Bildiği diller	Orta derecede Fransızca ve Almanca		
İhtisası			
Eserleri		Kurucu Meclise seçildiği tarih	27. Aralık 1960
İlim rütbesi		Kaç oyla temsilei seçildiği	56 oyla
İşi ve gücü	İnsaat Mektehi Ridi	Kurucu Meclise iltihak tarihi	6. Ocak 1961

Resim 11: Nureddin Ardıçoğlu'nun el yazısıyla yazmış olduğu özgeçmiş. (TBMM Arşivi)

TERCÜMEİHAL (Kısaca)

1914 (1329) yılında Elazığ'da doğdum. İlk ve kısmen orta tahsilimi Elazığ'da yaptım. 1934'de İzmir Öğretmen Okulunu, 1936'da Gazi Ceride Enstitüsü Tarih şubesini bitirdim. 1937'de askerliğimi yaptım. 1937 - 1941 yılları arasında Tarih ve yabancı dil öğretmenliği yaptım. İstanbul Hukuk Fakültesine girdim. 1948 yılında mezun oldum. 1949'da Ankara'da avukatlığa başladım. Muhtelif fassalalarla 1957 yılına kadar avukatlık yaptım. 1950'den beri Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi Umumi İdare Heyeti üyesiyim. Partinin 1948'den beri çıkan, Kudret, Ankara Millet ve İstanbul Millet gazetelerinde başyazarlık yaptım. 1958'den beri hissedare olduğum şirket ile inşaat işleri yaparım.

Resim 12: Nureddin Ardıçoğlu'nun el yazısıyla yazmış olduğu özgeçmişi.
(TBMM Arşivi)

Kaynakça**Arşiv Kaynakları**

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA)

Nureddin Ardıçoğlu Özel Arşivi (Belgeler- Mektuplar- Günlükler-Fotoğraflar)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, Temsilciler Meclisi Tercüme-i Hal
Varakaları**Sürelî Yayınlar**

Adalet Gazetesi

Akis Haftalık Aktüalite Mecmuası,

Aramak Dergisi

Çığır Dergisi

Çınaraltı Dergisi

Doğu Postası Gazetesi

Dünya Gazetesi

Elâzığ Gazetesi

Haber Gazetesi

Hürriyet Gazetesi

Kudret Gazetesi

Millet Gazetesi

Millet Gazetesi

Milliyet Gazetesi

Muhalefet Gazetesi

Nurhak Gazetesi,

Tanrıdağ Dergisi

Tercüman Gazetesi

Turan Gazetesi

Uluova Gazetesi

Ulus Gazetesi,

Vatan Gazetesi

Yeni Harput Gazetesi

Yeni İstanbul Gazetesi

Yeni Sabah Gazetesi

Tektik EserlerARDIÇ, Nureddin, *Antakya - İskenderun Etrafındaki Türk Davasının Tarihi
Esasları*, İstanbul, 1937.ARDIÇ, Nureddin, “Divanı Lügat üt Türk’ün Medhali” *Aramak*, S.39, 1939.ARDIÇ, Nureddin, “Orta Zamanlarda Ankara” *Çığır*, S.43-44.,1936.

ARDIÇOĞLU, Nureddin, “Harput Hükümdarı Balak Gazi Tarihi Tefrika No.13” *Doğu Postası Gazetesi*, 6 Haziran 1947, Y.1 S.14, s.2.

ARDIÇOĞLU, Nureddin, “Harput Hükümdarı Balak Gazi” *Turan Gazetesi*, 30 Mart 1963, Y33, S.5553, s.2

ARDIÇOĞLU, Nureddin, “Harput Hükümdarı Balak Gazi-Tarihi Tefrika No.1” *Doğu Postası Gazetesi*, 15 Nisan 1947, Y.1 S.1, s.2

ARDIÇOĞLU, Nureddin, “Doğu Postasının Neşir Vazifesi” *Doğu Postası Gazetesi*, 15 Nisan 1947, Y.1, S.1, s.1.

ARDIÇOĞLU, Nureddin, *Harput Hükümdarı Balak Gazi*, Ankara, 1966.

ARDIÇOĞLU, Nureddin, *Harput Hükümdarı Balak Gazi*, Günışığı Yayınları, No.1, Elâzığ, 2003.

ARDIÇOĞLU, Nureddin, *Harput Hükümdarı Balak Gazi*, Günışığı Yayınları, No.1, Elâzığ, 2003.

ARDIÇOĞLU, Nureddin, *Harput Tarihi*, Elâzığ Eğitim, Sanat Kültür, Araştırma, Tanıtma ve Hizmet Vakfı Yayınları No.1, Ankara, 1997.

ARDIÇOĞLU, Nureddin, *Harput Tarihi*, Harput Turizm Derneği Yayınları No.1, Elâzığ, 1964.

ARDIÇOĞLU, Nureddin, “Bibliyografi: İran Türkleri” *Tanrıdağ*, C.1, N.12, 1942,

ARDIÇOĞLU, Nureddin, “Tarihi Türk Irkı ve Muahhar Tahavvülleri” *Çınaraltı*, S.66, 1942,

ARDIÇOĞLU, Nureddin, “Türk ordusu Türk Toprağında”, *Millet Gazetesi*, 30 Eylül 1952, Y.1, S.11, s.1-4.

ARDIÇOĞLU, Nureddin, “Harput Hükümdarı Balakgazi” *Turan Gazetesi*, 29 Nisan 1963, Y33, S.5578, s.2

ARDIÇOĞLU, Turgut, *Nureddin Ardiçoğlu'nun Hayatı*, (teksir halinde) s.1-4.

DANIŞMAN, Zuhuri, *Balak Gazi*, Samim-Sadık Koll. Şirketi Neşriyatı, İstanbul 1957.

DANIŞMAN, Zuhuri, “Balak Gazi Haçlılara Meydan Okuyan Büyük Türk Kahramanının Romanı Tefrika No.89”, *Kudret Gazetesi*, 1 Ocak 1949, S.2, N.504, s.2.

HAYKIR, Handan, ÇEVİK, Mehmet, “Elâzığ Dergi Yayıncılığına Bir Örnek: Yeni Fırat Dergisi”, *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/4 Spring* s.493-527.

HAYKIR, Yavuz, “Elâzığ (Elaziz) Halkevi Yayınları ve Altan Dergisi”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, Kasım-Aralık 2007, S.171.

HAYKIR, Yavuz, “Elâzığ (Elaziz) Halkevi Dergisi Bibliyografyası”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, Ocak-Şubat 2007, S.166.

HAYKIR, Yavuz, HAYKIR, Handan, “Elâzığ Basın Tarihi (1883-1960)”, *Tarihten Günümüze Elâzığ Kongresi, 17-19 Kasım 2014 Elâzığ*, C.II, Atatürk Araştırma Merkezi Yay., Ankara ,2015.s.1165-1196.

KOÇDEMİR, Mehmet, “Merhum Arıçoğlu’nun Ardından”, *Turan Gazetesi*, 19 Kasım 1982, Y.53, S.11555, s.1;

PARLAR, Muhsin, “Barajcı Nureddin”, *Uluova Gazetesi*, 5 Şubat 1963, Y.11, S.3062, s.1.

SUGÖZÜLÜ, N., “Harput Hükümdarı Balak Gazi”, *Turan Gazetesi*, 3 Temmuz 1940, Y.9, S.735, s.1

SUGÖZÜLÜ, N., “Harput Hükümdarı Balak Gazi”, *Turan Gazetesi*, 30 Ağustos 1940, Y.9, S.745, s.1

SUNGUROĞLU, Kerim, *Harput ve Elazığ’da Yükseköğretim*, Elazığ Kültür Tanıtma Vakfı Yayınları, No.3, Ankara, 1999.

TUNAYA, Tarık Zafer, *Türkiye’de Siyasi Partiler 1859-1952*(Tıpkı Basım), Arba Yayınları, İstanbul 1952.

Sözlü Tarih Çalışması

Ülker Arıçoğlu ile 20 Nisan 2015 tarihinde yapılan görüşme.